

Araba kullanımı ve demans

İSVEÇ DEMANS MERKEZİ BİLGİ NOTU

Bilkörning och demenssjukdom • faktablad på turkiska

Beyin fonksiyonları sürüşü etkiler

Demans beyinde meydana gelen çeşitli hastalıklar ve hasarlardan kaynaklanır. Belirtiler düşünmeyi, plan yapmayı ve iletişim kurmayı zorlaştırır.

Unutkanlık ve yön bulma güçlüğü erken belirtilerdendir. Demans genellikle yavaş geliştiği için erken evrede tespit edilmesi zor olabilir.

Sürücülerde uyarıcı işaretler

Demanslı birçok kişi vites değiştirme ve pedalları yönetme konusunda büyük sorun yaşamaz. Demans belirtileri, yüksek hacimde bilgiyi işlemenin ve hızlı karar vermenin gerekli olduğu stresli durumlarda genellikle daha belirgin hale gelir. Yoğun trafikte veya bir kavşakta araç kullanmak buna örnek gösterilebilir.

Erken evre demans trafikte farklı şekillerde kendini gösterebilir. Bazı uyarıcı işaretler şunlardır:

- Hızını trafığe göre ayarlamamak
- Göstergeleri veya ön cam sileceklerini kapatmayı unutmak
- Yoldaki yayalara ve araçlara dikkat etmemek
- Yön bulmada zorluk ve sık sık kaybolma

Demans birçok kazada rol oynayan bir faktördür

Araştırmalar trafik kazalarında ölen 65 yaş üstü sürücülerin yarısından fazlasında demansı düşündüren beyin değişiklikleri bulunduğunu göstermektedir. Bunların çoğu muhtemelen ciddi belirtiler göstermemiştir. Demanslı sürücüler sadece kendi hayatlarını değil, başkalarının hayatlarını da riske atarlar.

Erken teşhis hayati önem taşır

Demans şüpheleniyorsanız mümkün olan en kısa sürede doktora başvurun. Doğru teşhis, yardım ve tedavi alabilmek için zamanında bir tıbbi değerlendirme yapılması büyük önem taşır.

Tıbbi engellerin değerlendirilmesi

Ayrıca doktorunuz araba kullanmanızı engelleyen bir tıbbi faktör olup olmadığını da araştıracaktır.

Böyle bir durum söz konusuysa doktorunuz bunu İsveç Ulaştırma Ajansı'na (Transportstyrelsen) bildirmekle yükümlüdür ve bu kurum ehliyetinizi kullanmaya devam edip edemeyeceğinize karar verecektir. İsveç Ulaştırma Ajansı'nın kararının yanlış olduğunu düşünüyorsanız karara mahkeme itiraz edebilirsiniz.

Yasalar ne diyor?

Kural olarak demans tanısı olan kişilerin araba

kullanması yasaktır. Bazı istisnai hafif demans vakalarında, belirtilerin trafik güvenliğini etkilemediği değerlendiriliyorsa ehliyetiniz iptal edilmeyebilir. Bu gibi durumlarda kişinin ehliyetinin iptal edilip edilmeyeceğine karar vermek üzere doktorun söz konusu kişiyi bir yıl içinde yeniden muayene etmesi gerekmektedir.

Hassas bir konu

Araba kullanma izninin kaldırılması kendine güven ve istediğiniz yere seyahat etme özgürlüğü ile bağlantılı hassas bir konudur. Bu nedenle doğrudan etkilenen kişi ve yakınları, araba kullanma ve ehliyet sahibi olma konusundaki tartışmalara dahil edilmelidir.

Daha fazla bilgi

İsveç Ulaştırma Ajansı'nın ehliyet alabilmek için gereken tıbbi gereklilikler vb. hakkındaki düzenlemeleri ve genel tavsiyeleri.

(Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om medicinska krav för innehav av körkort m.m.) TSFS 2010:125 • www.transportstyrelsen.se

© Svenskt Demenscentrum

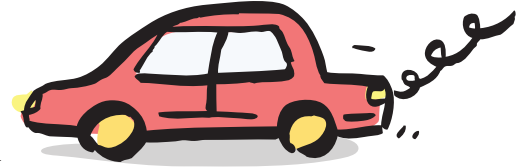
Daha fazla bilgi ve Türkçe bilgi formları Svenskt Demenscentrum'un web sitesinde mevcuttur: www.demenscentrum.se/tr

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, (08) 690 5800, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se

Bilkörning och demenssjukdom

FAKTABLAD FRÅN SVENSKT DEMENSCENTRUM

Hjärnans förmåga påverkar körningen

Demenssjukdom beror på olika sjukdomar och skador i hjärnan. Symtomen gör det svårare att tänka, planera och kommunicera.

Glömska och svårigheter att orientera sig är ofta tidiga tecken. Eftersom demenssjukdom brukar komma smygande kan den vara svår att uppmärksamma i ett tidigt skede.

Varningstecken hos bilförare

Många personer med demens har inga större problem med att hantera växelspak och pedaler. Demenssymtomen brukar bli märkbara först i stressiga situationer, när man ska bearbeta en stor mängd information och snabbt fatta beslut. En sådan situation kan vara körning i tät trafik eller vägkorsning.

Demenssjukdom i tidig fas kan yttra sig på olika sätt i trafiken. Några varningstecken är:

- anpassar inte hastigheten efter trafiken
- glömmer att stänga av blinkers eller vindrutetorkare
- observerar inte medtrafikanter
- svårigheter att hitta – kör ofta vilse

Demens inblandat i många olyckor

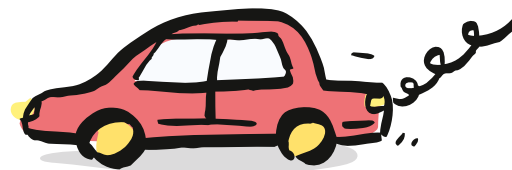
Forskning visar att mer än hälften av de bilförare som omkommer i trafiken och är äldre än 65 år har förändringar i hjärnan som tyder på demenssjukdom. De flesta av dem har sannolikt inte uppvisat några allvarliga symtom. Bilförare med demenssjukdom riskerar inte bara sitt eget liv utan även andras.

Tidig diagnos viktig

Kontakta en läkare snarast vid misstanke om demenssjukdom. Det är viktigt att få till stånd en undersökning tidigt för att få rätt diagnos, hjälp och behandling.

Utredar medicinska hinder

Läkaren utredar även om det finns medicinska hinder för bilkörning. När så bedöms vara fallet är läkaren skyldig att anmäla detta till Transportstyrelsen som sedan fattar beslut om fortsatt körkortsinnehav. Om personen i fråga anser att Transportstyrelsens beslut är felaktigt kan det överklagas till domstol.

Vad säger lagen?

I princip är det förbjudet att köra bil om man har en demensdiagnos. I undantagsfall kan lindrig demenssjukdom förenas med fortsatt körkortsinnehav för personbil, om symtomen inte bedöms påverka trafiksäkerheten. I sådana fall ska läkaren pröva personens körkortslämplighet på nytt inom ett år.

En känslig fråga

Att inte längre få köra bil är ofta en känslig fråga, kopplad till självkänsla och frihet att ta sig dit man vill. Därför bör både personen som direkt berörs och dennes anhöriga finnas med i diskussionen kring bilkörning och körkortsinnehav.

Mer information

Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (TSFS 2010:125) • www.transportstyrelsen.se

2025 • Svenskt Demenscentrum ©

Fler faktablad på olika språk kan skrivas ut från Svenskt Demenscentrums webbplats:
www.demenscentrum.se/Faktablad

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se